

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld. — kr. „ pol leta 1 „ 60 „ „ četrt leta — „ 80 „ Naročnina se pošilja opravištvu v škofijsk. poslopju (Bischofhof.) Deležniki tisk. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo na naročbo.

Ob koncu leta vljudo vabimo vse dosedanje naročnike „Slov. Gospodarja“, da se zopet naročijo za leto 1878., ter nam še skušajo novih naročnikov pridobiti. Kdor ima z čim in hoče naše podvzetje podpirati z majhnim darom, naj pristopi med deležnike tiskovnega društva, da se nadomestijo tisti udje, ktere nam je smrt pobrala; dosedanje deležnike pa prosimo, da nam še naprej zvesti ostanejo.

Deležnina znaša za celo leto **5 fl.**

Naročnina za celo leto **3 fl.**, za pol leta **1 fl. 60 kr.**, za četrt leta **80 kr.**

Naročnina se nam naj blagovoljno po poštnih nakaznicah še ta mesec pošlje, da vemo, koliko naj prve številke tiskati damo. — Napisi se naj zapišejo razločno in kdor je nov naročnik, naj to pristavi, dosedanji pa naj na nakaznico prilepijo tiskan napis.

Opravištvu „Slov. Gospodarja“.

Razsajanje Magjarov v Budimpeštu.

V nedeljo 16. dec. je v Budimpeštu, glavnem mestu Ogerske, prišlo do hude rabuke, kakoršne menda nazaj do l. 1848. ondi ni bilo. Pahnjeni turkoljub in poslanec Helfy je pozval naroden tabor, pri katerem se je imel storiti sklep, naj bi avstrijsko-ogerska vlada brž šla pobitim Turkom z vojsko na pomoč. Zbralo se je okoli 6000 ljudi. Helfy jih je nagovoril rekoč: neizrečeno veselili se smo, ko so naši bratje Turki zmagovali, sedaj pa je lev ranjen, ne smemo ga pustiti brez pomoči . . . (Glasovi: hajdmo v boj zoper Rusa, eljen (živijo) a Törek.) „Dobro, nadaljuje Helfy, pojdimo torej pred svoje ministre, naznanimo jim, naj našemu kralju (avstrijskemu cesarju) povedó, da bočemo boj zoper Rusa Turkom v pomoč“. Gromoviti eljen zadoni pri teh besedah; vse upije: hajdmo v boj, hajdmo k ministrom! Za Helfy-jem je še nekov Eötvöš množico ščuval proti ministru Andrassy-ju rekoč: Andrassy ni pravi Magjar več, ker hoče

Turkom vzeti Bosnijo in Hercegovino ter pritakniti Avstriji. Poslušalci so mu prav dajali in upijali: proč z Andrassy-jem, naj gre v ruski penzijon!

Razburjena množica je med tem dokipela do 15.000 ljudi, ki so brž odbrali 25 odbornikov, jih naložili na kočije in z njimi trli pred palačo ministra Tisza-ja. Tukaj so našli vse zaprto, pred hišo pa mestnega župana z mnogimi policaji. Župan jim veli takoj raziti se, ker minuter ne more tolike množice pred sebe pustiti. To je bil ogenj v streho. Razkačena drhal se začela v župana, ga sune raz konja, začne policaje pretepatvati, kamenje pobirati, šipe pobijati, priredjene mačke ščipati, grozno tuliti, sikati, žvižgati in upijati: proč z Tiszajem, proč z Andrassyjem, boj Rusom, eljen a Törek! Hvalisani Tisza je od svojih turkoljuba pijanih rojakov dobil poredno mačkinjo muziko. Sedaj zadoni vojaško bobnanje, 2 bataljona vojakov z nasajenimi bajoneti bližata se razsajavcem. Ko ti to zapazijo, jim upade hrabro srce in jo takoj junaško pobrišejo in se razškropijo po bližnjih ulicah. No, tem vročim turkoljubom in hrabrim kričačem bi pa res najbolj pristajalo, ko bi jih do slednjega pograbili in Turkom na pomoč poslali. Bolgarska zima bi jih gotovo hitro razhladila, ruski kozaki pa jih najbolj vere naučili. Pametnejši avstrijski prebivalci bi vsaj potem mirni meli pred temi turškimi ščuvarji in bedastimi slovanožreci!

Cerkvena umetnost.

II. Sredi pretečenega stoletja vlezlo je k nam v Avstrijo ničvredno freimaureistvo. Kmalu je sv. Cerkva pa tudi do tistih dob neoskrunjeno versko prepričanje narodov čutilo zli duh, ki je iz freimaurerstva izhajal. Vsestransko začela se je borba zoper katoliško krščanstvo. Nemili nasledki zadeli so tudi cerkveno umetnost. Prvi udarec prizadajalo njej je nepričakovano naglo zatrenje samostanov in bratovščin, drugi pa posvetna izgoja mlade duhovščine. Veliko najlepših bizantinskih, romanskih in gotičkih stavb so podrli, npr. romansko cerkvo Dominikanaric v Mahren-

bergu. Mnoge so zanemarili, da so razpale n. pr. krasna gotiška cerkev v Zajcklostru. Zopet druge so ogrdili z pristavbami, ki se z poprejšnjo gledé zloga niso vjemale. Ne da se dopovedati, koliko prekrasne cerkvene sprave se je pobralo, prodalo, razneslo in pokončalo. Škoda je bila za umetnost tem večja, ker so stari umetniki izumrli, novi pa se veri sovražnega in celó posvetnega duba navzeli; vsa cerkvena umetnost je pešala in naglo propadala. Že rajni župnik č. g. Osojnik se je jezil nad neko „štola“ ter od sebe vrgel rekoč: to ni štola za sveto opravilo, to je „kravji rep“. Stare resnobne podobe so zginile in dale prostor takim, ki so le radogledne oči pasle ali pa ogledovalca osvedočavale, kako močno pokvarjen da je bil umetnikov ukus. V nekej cerkvi imajo čudno grdega sv. Roka: zlate črevlje, rudeče blače, žveplenast lajbič, moder plašč, štrleče lasi, nizko čelo, zvežnjen nos in usta od enih dolgih ušes do drugih. Največjo gnjusobo razdrtja v sve-tišču božjem je pa naredila novošegna, cerkvenim pravilom in zaukazem nasprotujoča glasba ali muzika in petje. Skladbe za teater zložene godle so se po cerkvah, spremljane od raznih poskočnic, „maršev in tušev“. Mnogo duhovnikov in večina ljudi še te nedostojnosti prav čutila ni; še dopalo se jim je, kedar je oglar pri rani službi božji mešno pesem zakrožil po napevu: „bitt' Herr Hauptmann, bitt' gar schön — Lass't mich auf Urlaub geh'n“, pri pozni pa: „Po jezeru bliz' Triglava“. Še le ko so se ljudje po francoski revoluciji in Napoleonovih bojih bili nekoliko oddebnili, začeli so tu pa tam spregledavati in zavedati se, kamo so zabredli v cerkveni umetnosti. Brž so se našli verni možje, ki so si prizadevali temu v okom prihajati po umetnijskih društvih — Kunstvereine — kojih se je več osnovalo po raznih škofijah, n. pr. v Lincu, v Pragi, v Briksenu. Najvažniše za nas je postalo umetnijsko društvo v Gradcu — christlicher Kunstverein —. To društvo že več let blagoposno deluje in veliko stori po izvrstnih nasvetih pri zidanju, popravljanju in kinčanju cerkvá, kapel, altarjev, največ pa po vilo uređovanem listu: der Kirchenschmuck. Ta list zamoremo z dobro vestjo priporočiti vsem, ki imajo pri cerkvah božjih in njihovem kinču in spravi kakovih opravkov. Veliko hasnila so tudi predavanja iz zgodovine cerkvenega umetnijsstva in starinoslovja, kakoršna se vršijo sedaj pri vseh duhovnicah mladim bogoslovcem v poduk, ki zlasti tistim ugaja, ki so se prej kaj risati naučili. Tako izurjeni duhovnik zamore veliko koristiti sebi in svojim faranom ter mnogo za večjo čast božjo lepega storiti ali vsaj zabraniti, da se dragi denar ne zavrže za reči, ki v cerkev, kapelo, na altar itd. nikakor ne sodijo. Nevednost je tudi tukaj najdražja reč. V našem mariborskem semenišču je prvi taka predavanja iz cerkvene umetnosti imel č. g. Davorin Trstenjak, tedajšnji gimnazijalni profesor, ki se je lepega predmeta z navdušeno spretnostjo poprijel. Za njim so isto

reč razlagali sedanji milostljivi knez in škof, sedaj je važni predmet izročeni preč. g. Orožnu, kano-niku in ravnatelju semenišča. Gledé zboljšanja cerkvene muzike in petja skrbi mnogo društev, posebno pa na Nemškem osnovano društvo sv. Cecilije. Sedaj se je raztegnilo čez vso Avstrijo in šteje mnogo podružnic, n. pr. v Gradcu, Celovcu, Ljubljani, v Gorici itd. Sploh pa smemo reči, da se je tudi pri nas zadnja leta mnogo storilo za olepšanje in ozalšanje hiš božjih. Več cerkvá je bilo iz nova pozidanih n. pr. v Dobrni, Sevnici, sv. Barbari v Halozah, Frauheimu, Hajdini; druge so bile prezidane ali obokane, n. pr. sv. Barbara niže Maribora; jako veliko jih je bilo okusno obnovljenih in izmalanih in smo pri teh priložnostih zavvedeli za več vrlih umetnikov. Priporočbe vreden je n. pr. malar na opresno, g. Brolo, pozlatar g. Čuček in drugi. Orglanje pa sploh peša in utegne močno propasti, če mu morebiti ne pomaga najnovejši ukaz ministra Stremajerja, ki veleva učiteljskim pripravnikom vadbe v cerkvenem petju in orglanju. Vendar upanja nimamo preveč!

Gospodarske stvari.

O zavarovanju proti ognju.

(Svojim krajanom na razmišljanje spisal Jožef Žitek, profesor v Ptujju.)

Štev.	Občina	Posestnik	Pogorel	Bilza-varo-van za	dobil odško-dovanja
1.	Šavnica	Senekovič	30. jun. 1875	400	400
2.	"	Krmek	20. aug. 1875	1300	1300
3.	g. Ivanci	Domanjko	26. okt. 1875	600	600
4.	Polica	Kaučič	20. sept. 1875	500	445
5.	Gorca	Koček	1. marca 1871	600	600
6.	"	Lenc	"	600	600
7.	"	Šimet	"	720	720
8.	"	Cvajlar	"	360	840
9.	"	Damitnar	"	1000	980
10.	"	Domanjko	"	1200	868
11—20	Cirkovci	Berančič, Freitag, dva Kajzerja, Kovačič, Napast, Pieteršnik, Tominc, Tratnik, Trško	15. maj. 1872	9400	9400
21—28	"	Berančič, Čelčan, Frangeš A., Medved, Pernat A., Sinjo, Kampel, Šalamun	"	7040	6836
29—34	"	Frangeš B., Napast B., Napred, Pernat B., Sola, Turkuš	"	6860	5500
35.	Dražinci	Bedrač	15. Aug. 1877	1000	988
36.	"	Gojkošek	"	720	716
37.	"	Pesek	"	400	397
38.	"	Klep	31. jul. 1876	1500	1005
39.	"	Pesek	"	300	20
40.	"	Kostenšek	15. sept. 1876	1000	933

Štev.	Občina	Posestnik	Pogorel	Bil za- varo- van za	dobli odško- dovanja
41—51 42—50	Pongerci	Bauman, Be- rančič, Čelan, Damjan, Gori- čan, Haložan, Hergar, Horvat, dva Kmetiča, Napast	30. okt. 1876	11640	10553
52.	"	Kink	"	1500	723
53.	"	Faleš	"	800	150

V. Temu pregledu, v kojega nisem nikogar iz „gospodskega“ stanu vmestil, moram dodati nekoliko opomb, iz kojih bo se na tanko razvidelo, gder se imajo iskati vzroki, če zavarovalnica oškodovanemu zavarovani vrednosti popolnoma ne izplača. Štev. 4. Ko je ta k zavarovalnici pristopil, imel je lesene stene, kasneje pa je teiste odstranil in si podzidal, te preinačbe pa zavarovalnici ni naznanil, kakor bi po § 24. imel storiti. Zavarovane lesene stene mu tedaj niso mogle pogoreti, ker jih ni več bilo. Da pa nikdor ni dolžen povračevati škode, gder je ni bilo, to vendar vsak lahko razvidi. Kaj takega zahtevati bi skoro tako bilo, kakor če bi Juri šel k sosedu Petru in mu rekel: tvoje svinje so dnes na moji prahi rovale, zatoraj mi moraš platiti tikve, ktere sem lani na onoj njivi imel. Kaj takega zahtevati bi se morebiti še kakemu „piteldohtarju“ preveč zdelo, dasi inace kosmata vest teh prostovoljnih, sitnih advokatskih mešetarjev prismojene in svojoglavne ljudi zavolj ljubega „tringleta“ na slepo pravdanje kaj rada nagovarja. Štev. 10. Za 1200 gold. zavarovani hram po spoznanju zvedencev ni bil več vreden, kakor 868 gold. zatorej se mu tudi ni več odrajtalo, kakor 868 fl. in dobil je tedaj toliko manje, za kolikor si je hram previsoko zavaroval. Štev. 38. Tega najmanje 80 let stare lesenjače niso bile več vredne, pa jih tudi mnogo let ni imel na više zavarovanih, kakor za 1000 fl. in še le komaj 4 mesece pred požarom zavaroval si je nje za 1500 fl. Od onega časa pa, ko si je zavarovanje povišal, je 2krat zaporedoma pri njem počelo goreti; ali sosedi so vselej ogenj zadušili, in še le 3krat so prepozno pribežali. Štev. 39. Ta ni pogorel, ampak imel nekaj malega škode, ko so mu soseda Klepa gasili in bil s tem, kar je dobil, poprek zadovoljen. Štev. 52. Zgorelo mu je za 1146 fl. vrednosti. Premije pa je imel samo polovico plačane, zatorej mu je šla tudi samo polovica odškodovanja namreč 573 fl. Prosil je in zavarovalnica še mu 150 fl. navrh podarila in tako je dobil vsega 723 fl. Štev. 53. Ta ni imel krajcarja premije plačane, zatorej tudi po § 21. ni imel nikake pravice na odškodovanje, no zavarovalnica se je usmilila in darovala mu je 150 fl. Bi li kaj takega koja druga zavarovalnica storila, razve če se je po svojih pravilih na to obvezala? Za tako zvano „Viktorijo“ ste menda čuli. Mo-

tarski Domajuko, ki je 22. aug. t. l. pogorel in premijo celo po redu plačeval, še pré zdaj ni krajcarja dobil in težko da bo kaj. Cvenčanom Rusu in Tolu, ki sta pa 2 dni pozneje pogorela in pri vzajemnoj zavarovana bila, poslala je vzajemna že 15. sept. denarje in še bi prej, ko bi dovoljenje ljutomerske hranilnice prej v Gradec prišlo. Naj še povem, da je Rus bil zavarovan za 140 fl. in dobil 136 fl. 11 kr. Tola je pa dobil 520 fl. 8 kr. zavarovan pa je bil za 600 fl. Onim ki so pri „Viktoriji“ zavarovani, naj bo rečeno ka se je „Viktorija“ zrušila ali kakor se pravi „konkurs napovedala“. Kaj takega se pri medsebnih ali vzajemnih nikdar ne zgodi in tudi ne more zgoditi. Na srečo v gornjeradgonskem okraju ni mnogo pri Viktoriji zavarovanih, namreč razve Matekoviča v Murskem vrhu še orebovski Škerlec in Mlinarič in 10 ali 20 Motarcev in Hrašencev. Toti si naj le za časa boljšem gospodarju in čuvarju priporočijo, ali v Orehoveih ga brz čas ne bodo našli. Če pa res mislite, da vas tam odrešenje od vsega zlega čaka — pa se naj pes obesi. Ove opombe jasno govorijo, česar se zavarovane mora držati, ako hoče, da mu se po požaru zavarovana vrednost popolnem izplača. Vsak si tedaj zapomni sledeče: 1. Verno si zmeri, preceeni, popiši poslopja, koja si zavaruješ; kajti ako se po požaru komisijon osvedoči, da si postavim: oddaljenost od sosedovih poslopj ali dolgost ali širino svojih odškodovanih reči in njih kakošnost krivo ali naopačno napovedal, bo tvoja škoda. 2. Ako želiš vsled nesreče dobiti izdatno pomoč, ne gledaj na par gold. in ne zavaruj se prenizko, če pa se previsoko zavaruješ, zapstoj preveč plačuješ. 3. Ako si pri zavarovanem poslopju kaj preinačil, naznani to za časa dotičnemu zavarovalnemu zastopniku! 4. Plačuj premije popolnoma in prej, kakor pogoriš. Kdor se teh zavarovalničnih zapoved verno drži, temu se ni treba bati, da bi mu vzajemna gračka po požaru kaj „doltergala“.

(Konec prihodnjic.)

Podružnica bčelarske družbe štaj. v Mariboru vabi vse prijatelje bčelic k obilnemu pristopu, da bo zamogla svojo imetno nalogo zdatniše izvrševati; pri vseh tukajšnjih lekarnicah ali apotekah nahajajo se vpisne pole ter se ondi sprejemajo novi družbeniki z družbenino vred, ki znaša pri sodelavnih družbenikih vsako leto 1 fl., pri podpirovalnih 2 fl. Ustanovnina je 10 fl. Načrt podružničin objavimo kmalu. Dr. Filip Terč predsednik.

Sejmovi na Štajerskem. 27. dec. Orešje, Vitanje; 28. dec. Straden.

Dopisi.

Od sv. Križa pri Ljutomeru. 8. dec. imeli smo pri nas posebne goste. Imenitni „Bauernverein“ v Orehoveih nam je poslal v naše veliko veselje

svojo odlično gardo z namenom, da bi tudi nas „bindische bauern tamdol“ v rečeh podučila, ktere je modrost orehovskih „paurov“ za vedeti nam potrebne spoznala! —

To so Vam res jako smešni ljudje, ti orehovski „pauri“. Najdlji so se nekteri kričači, ki so vso svojo modrost, vse svoje znanje nabrali po časnikih: „Dorfbothe“, „Bauernstimme“ itd., nadeli so si ime „paura“ tobož mi z „pauri“ držimo, in ti bodo nas za svoje, če ne rešnike, barem za preroke imeli. Zdaj pa ajd med človeke. — Ali svet je nehvaležen in to še je posebna nesreča, da redko kedaj domačini svojega preroka posebno kaj v čisli imajo; tako je tudi s orehovskimi „pauri“; domačini in sosedje ne marajo dosti za nje. Ti možje pa bočejo vendar kaj opraviti, in zato brž kakor kako žlobodro v Orehoveih skuhajo, hajd ž njo k sv. Križu, da jo razdelijo, kakor da bi mi njihovih neumnosti ravno lačni bili! Tako so pribežali enkrat s svojo „Feuerversicherungo“, o ktere ravno sedaj „Slov. Gosp.“ prav dobro piše. 8. dec. prišli so pa nam poslanca za deželni zbor priporočevati, kakor da mi tega še vedeli nebi, ali da brez njih opraviti nebi mogli. Priropotali so: orehovski Vračko, predsednik „Bauernvereina“, Vaupotič iz Rihtarovec, Kolar iz Hrastja, ž njimi prišla sta tudi g. Hempel in g. Stopper iz Radgone, in namesto natlačene hiše poslušalcev, najdlji so: Nemca starejega iz Kamenščaka in Pušenjaka iz Cezanjevca, potem pa še enega moža iz ormuškega okraja, kteri njim pa ni kaj prijetnega lica kazal in zdaj so sklenoli: „g. Špirka iz Negove smo sicer doma za kandidata postavili, ali voliti pa hočemo le navzočega g. Hempelna“. Zakaj je gospod Špirk doma ostal, prav se mu zgodi! Da pa bodo ta sklep od Mure do Drave, od Slovenskih goric do Jeruzalemskih višav, na daleko in široko, vsi veliki in mali izvedeli, naročili so, naj se prav po tibem dela in samo pri tistih, ki so ž njimi enakih misli, t. j. pri nemčurjih. Na 23. t. m., t. j. v nedeljo pred Božičem hočejo zopet k nam priti in med izvoljenimi zborovati; radovedni smo, ktere kandidata bodo neki k tretjemu postavili. Do tretjega rado gre. Zdaj pa še nekaj pred sklepom. Ker večkrat v Ljutomer pridem, slišal sem tudi tam enkrat, da je tukaj bivši geometer g. Augusta v novih mapa popravljal slovenska imena tako, kakor se v resnici izgovarjajo in pišejo. Tako je tedaj neki kraj, ki se v starej mapi „Zabakuk“ nabaja, popravil, kakor se v resnici govori „za bukovjem“. To pa je na nekem mestu tak strah pred panslavizmom naredilo, da je g. Hempel, zdaj zeleč biti slovenski poslanec, cele pole tožeb proti gospodu Augusti spisal. M. S. Križevčan.

Iz Škal. V 50. šte. „Slov. Gosp.“ nekdo napada našega g. učitelja, tukajšnji krajni šolski svet, srenjski zastop in načelnika šolskega sveta. Sveta dolžnost me veže razkačenih faranov željo izpolniti in dopisnika zavrnuti. Ni res, da bi bil

naš g. učitelj Bog vé od kod doma in morda našega slov. jezika nezmožen. On je popolnem zmožen jezika in izvrstna učiteljska moč. Rojen je pa na tleh slov. Štajerja. Krajni šolski svet in srenjski zastop se ni nikedar posvetoval, komu bi v najem dal imenovano posestvo, marveč mahoma ste se obe korporaciji zedinile dati ga g. učitelju, da ga nekoliko za izvanredni trud z šolsko mladino odškodi in k daljnemu napredovanju spodbudi. Gledé načelnika šolskega sveta pa rečem edino le to, da je mož popolnem na svojem mestu. Prav dobro bi bil pa g. dopisnik naredil, ko bi bil o pertenih gospodih in kantih v Škalah molčal, ker kdo vé, da ni on sam še komaj iz pertene suknje izlezil in bodi si tako ali tako: lastno skledo grditi ni lepo. Konečno pa Škalski perteni gospodi prosijo g. dopisnika, da bi se blagovolil dati spoznati, da ga bodo prihodnjč zamogli za moder svet in njegovo voljo prositi, kako imajo to ali uno bodi v krajnega šolskega sveta ali srenjskih sejah sklepati, kakor tudi kako bi se dalo bogastvo, ki je pred 15 leti v Škalah bilo, nazaj priklicati!

Vinc. Dovnik,

župnik.

Iz Mozirja. Plevna se je vdala! Ta veseli glas je vzbudil v srcu vsakega odkritosrčnega Slovana veliko radost in navdušenost. In to slavno rusko zmago so iskreni rodoljubi na mnogih krajih slovesno praznovali. Tudi naša čitalnica je proslavljala ta velevažen dogodjaj sè sijajno razsvetljava zvečer 12. dec. Mnogobrojne lučice so na vseh oknih, nad kojimi je lepa slovenska zastava veselo in ponosno vihrala, sedež čitalnega društva krasno razsvitljeval. Rodoljubi so pa v čitalnici svoje sočutje in navdušenost izraževali z Živijo in Slava-klici hrabrim osvoboditeljem Jugoslovanov, borečim se za človeško čast, svobodo in pravico. Vsemogočni jim daj skoraj uživati sladke ure zlate svobode. — Naša čitalnica bode imela v nedeljo 30. dec. svoj občni zbor. Vršila se bode volitev odbora, poročilo tajnikovo, potem zabava z besedo in petjem. Vsi udi in rodoljubi se k udeležitvi naj uljudneje vabijo.

Iz Ljutomera. (Pisava nemškutarških kmetov.) Došla nam je v roko sledeča vloga neke slovenske občine na neko c. kr. okrajno glavarstvo, kateremu je menda ljubše najslabše nemško pisanje, nego dobro slovensko. „Löblich kk. Bezirkshauptmanschaft L. Amtt Gemeinde S. Hatt Wür das Jarn 1878 Gemeinde Anlage Miett, Acht 8 Prozentte Gemeinde Aus Schus, Hatt Aus Geschlossen An 2 Dezember 1877“. Ali Vas, občinski predstojnik ni sram take pisave? Ako nemški ne znate, zakaj pa slovenski ne pišete? In ako sami ne znate, zakaj si ne vzamete šolskega dečka, ki Vam sigurno boljše in lepše zapiše — Vina smo letos še velja koliko pridelali in tudi ni odviše zaostalo za drugimi letniki. Ali kupcev ni, denarjev pa nam je hudo treba. Bog daj skoro boljše!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Ptujski „fortšritlerji“ so sklenili na vso silo delati pri bližnjih volitvah, da zvržejo g. Hermana in do poslanstva pomorejo borlskemu grajščaku in liberalnemu nemškutarju grofu Wurmbrodu. No, tega še nam je zmanjkalo. Kaj pa Ptujčane kmetske volitve brigajo; brigajte se za svoje! — Ud avstrijske delegacije (g. Karneri?) je v „Tagespošti“ objavil poziv do vseh ustavovernih društev in zastopov mest, okrajev itd. naj pošiljajo državnemu zboru prošnje zoper zasedanje Bosnije in Hercegovine; to kaže, da je ta ptič zval na namero avstrijske vlade, da ona utegne vendarle kos Turčije vzeti. No, nas Slovane avstrijske, zlasti pa Slovence, bi to silno razveselilo. Bodemo že videli, koliko bo nasprotno nam gibanje Karnerijevih pristašev zdalo? — Med cesarskimi namestniki vršijo se velike spremembe; naš štajerski namestnik baron Kūbeck gre za predsednika najvišjega računskega urada na Dunaj ter bo dobival na leto okoli 20.000 fl. plače; kranjski namestnik Widmann pride v Linc, grof Taafe iz Inšpruka na Tirolskem v Prago na Českem, Weber iz Prage na Dunaj; baron Konrad pa se iz Dunaja preseli v Gradec ter postane naš štajerski ces. namestnik. — Padeč Plevne so avstrijski Slovani, vsi razun Poljakov, kolikor mogoče sijajno slavili, najbolj Čehove v Pragi in Hrvatje v Zagrebu. V Pragi je policija proslavljanje branila in mnogo ljudi zaprla. — Liberalni ustavaki sedaj mnogo upijajo, naj se avstrijske vojske število od 800.000 mož zniža na 600.000. Pravijo, da nimamo denarjev za toliko ljudi. No, kdo pa je krivo temu, kdo pa gospodari v Avstriji, ali ne hvalisani in prebrisani ustavoverci? Vse propada in sedaj še nam zdatno brambo, našo vrlo vojsko, vpričo strašnih vnanjih nevarnosti slabiti hočejo; to so nam domoljubi, da se Bogu usmili! — L. 1875. so sedanji ministri 7,910.508 fl. več potrošili, kakor je bilo v proračunu nastavljeno in deloma za reči, ki jim od poslancev še niti dovoljene niso bile; konservativni poslanci, med njimi g. Herman, dr. Vošnjak itd. so bili zoper odobrenje takih računov za l. 1875. Ali liberalna večina, med njo tudi poslanci Karneri, Duhač in Seidl, je vse odobrila. Tirolski poslanec Zallinger je sicer povdarjal, da bi v takih slučajih državni poslanci računov naj ne potrdili in dotične ministre primorali, naj bi iz lastnega škodo državi storjeno popravili. Ali večina je take nasvete vse odbila, tudi ni hotla sprejeti predloga Kusi-Vošnjakovega, naj bi se od ministrov tirjali natančni računi o državnih posojilnicah, zlasti komu se je posodilo blizu 13 milijonov, kako se plačujejo obresti itd. — Freimaurerji, čeravno po postavi v Avstriji prepovedani, imajo na Dunaju zavolj pe-cirkshotmana 2 shodnici ali „loži“, Vindobona se veli prvej, Humanitas drugej! Hrvatje snujejo postavo zoper oderuhe. Prav imajo!

Vnanje države. Ruski car je zapustil po Plevenski zmagi Bolgarijo ter se je vrnil domov čez Bukurešt, Kijev in Moskvo v Petrograd; k našemu cesarju je poslal svojega sestriča Nikola vojvodo Leuchtenberškega z velevažnimi naročili; pravijo, da bo ta 34letni sin sestre carjeve postal knez bolgarski. — Nemški minister Bismark je željam avstrijskih ministrov vstregel in dosedanjo kupčijsko pogodbo podaljšal do 30. jun. prih. l. — Francoske republike predsednik se je od strahopetnih konservativcev zapuščen vdal republikancem in pozval same republikanske ministre, med njimi 3 luterane; mnogo konservativnih uradnikov je pustilo službe uvidevših, da bi jih novi ministri itak natirali. — Angleški minister Derby je prejel od sultana prošnjo, da napoti evropske ministre, naj ti skušajo Rusa nakloniti, z Turčijo sklenoti mir; toda minister prošnje ni uslišal, ker je videl, da mu nihče neče pomagati, sam pa se ni upal stopiti na sredo med tepene Turke in zmagovite Ruse. Sv. Oče Pij IX. so toliko zopet krepki, da hodo predsedovali zboru kardinalov in pri tej priliki imenovali novega nadškofa za Schottland na Angleškem; v Schottlandu že 300 let zavolj lutrovec ni bilo nobenega nadškofa; sedaj se je pa katoliška vera zopet močno razširila. Hvala Bogu! — Prevzetni Turki se čedalje bolj ponižavljejo; kristijani velikega otoka Kandije so se turškemu sultanu odpovedali in Kandijo proglasili neodvisno; tudi prebivalci gore Libanon blizu svete dežele se branijo davkov in vojakov še več na turško bojišče pošiljati. — Greški kralj se močno pripravlja na boj, te dni je dobil 6 baterij Kruppovih kanonov; Srbija pa je 14. dec. Turkom napovedala vojsko. Turki se morajo tedaj vojskovati najmenje že zoper 4 hude sovražnike: Ruse, Rumune, Črnogorce in Srbe, in torej spremenimo dosedanji napis iz bojišča tako-le:

Vojska za svobodo turških kristijanov.

Po slavnem dobitju Plevne in uničenju Osmanove vojske so vsi turkoljubi tirjali, naj se sklene mir češ: Turk bo sedaj kristijanom pravičniši. Tako so hotli Turčijo pogina oteti, toda ruski kancelar Gorčakov jim je štenjo hudo zmešal. V noči od 13—14. dec. je poslal v Belgrad telegram, naj Srbija napové Turku boj, kar se je res kmalu zgodilo: 64.000 Srbov je prekoračilo turško mejo. Lješanin in Belimarkovič sta vdrla proti Nišu, zasela Topolnico in Sekanico in vzela Mramor, močno turško reduto pred Nišom ter se polastila tudi Prokopelj, Zdravkovič je iz Negotina prišel do Genžove pri Vidinu, Horvatovič je mahnil iz Zajčara in vzel Adlijo in se pri Belgradčiku združil z ruskimi konjeniki generala Gurko-ta. Alimpič stoji ob Drini in varuje Srbijo pred bosenskimi Turki, Nikolič pa maršira v Novibazar in Sjenico, kder se mu kristijani povsod z veseljem pridružujejo. Knez Milan je odšel v Aleksinac in je vojakom naznanil, da hoče iti do Prizrena in Prištine in

na Kosovo polje, sploh vse Srbe oteti izpod turškega jarma. Iz Pruskega mu je došlo 240 oficirjev na pomoč. Ruska vojna, ki je stala pred Plevno, je razdeljena; 40.000 Rusov maršira Gurkotu pred Sofijo v pomoč, ostalih 80.000 mož pa je vkrenolo proti Bjeli, Trnovi in Šipki. Sulejman-paša je velikega kneza Vladimirja in cesarjeviča, pri Mečki blizu Ruščuka zopet silno napal 11. in 12. dec. ter je 6krat naskočil ruske šance. Ali vselej je bil sijajno odbit, zgubil veliko 1000 vojakov in se moral proti Šumli pomeknoti nazaj; tudi Jeleno, nedavno pridobljeno, je zopet zgubil in vseh 11 ruskih kanonov, katere je bil zaplenil. Rusi so se mesta zopet polastili in Sulejmanove vojake potisnili proti Bebrovi in Slivni; bržčas bodo Turki ondi sedaj prisiljeni iti čez Balkan, da prehitijo Ruse, ki bodo urno udarili proti Adrijanopelnu, brž ko vlovljene Turke, potem svoje ranjence in bolenike pospravijo čez Donav. V Armeniji so Rusi vkljub trdnj zimi in debelemu snegu Erzerum obkolili tako, da je mestu kurjave že zmanjkalo in je Muktar-paša začel pogajati se z ruskim poveljnikom o predaji mesta; tudi so Rusi že 1 baterijo tako nastavili, da bombe v mesto mečejo. Erzerum bode bržčas kmalu v ruskih rokah. Iz Rusije maršira 40.000 novih vojakov proti Donavu; Rumuni bodo skušali Vidin vzeti, Črnogorci pa še vedno oblegajo Antivar; močen grad nad tem mestom še se njim ni vdal.

— Za poduk in kratek čas.

Turki.

(Govor pri pol. narodnem gosp. društvu pri sv. Lovrencu v slov. gor. J. M.)

Minolo je 29. maja 1853. ravno 400 let, odkar so Turki v Evropi na balkanskem polotoku svoje mohamedansko gospodarstvo začeli; in kakor prigovor pravi: „Kamor turški konj s svojim kopitom vdari, tam trava več ne raste“, tega so balkanske dežele še dandenes živa priča, — pod turškim gospodarstvom se nikakor ne razvija ne dušni ne telesni blagor. Kaj mora vendar temu biti vzrok? Balkanske dežele ležijo, bi rekel, med tremi deli sveta, morje jih namaka od vseh strani, zemlja sama na sebi je rodovita in bogata, obnebje milo in prijazno; v teh krasnih deželah je po več kakor 400letnem turškem gospodarstvu otrpnilo vse blagostanje in tega je kriv koran, t. j. verozakon Turčinov, jih sv. pismo. Od kod je „koran“ in kakí so njegovi nasledki?

Mohamed, ki ga Turki imajo za svojega preroka, je začetnik korana. Ta mož je bil rojen v Meki 20. aprila 571. po Kr. rojstvu; njegov oče Abd Allah (hlapec božji) je bil trgovec; materi je bilo ime Amina. Po svojem očetu, kateri je še pred njegovim rojstvom umrl, je podedoval Mohamed 5 velbludov, nekoliko ovc, in eno sužnjo;

ko odraste, je trgoval, kakor pred njegov oče; 25 let star stopi v službo k neki bogati 40letni vdovi, po imenu Chadidža, z njo se tudi oženi. L. 610. ko je bil 40 let star, se pokaže pred svetom kot učnik v verskih rečeh. On trdi, ka mu je Bog sam izročil to poslanstvo, in po angelju Gabrielu ž njim govoril. Iz začetka ima Mohamedov nauk slab uspeh; njegova sporočila so ljudem prazne sanjarije, in tako Mohamed l. 622. svoj rojstveni kraj, Meko, zapusti, kjer je njegov nauk tako slabo napredaval, in se v mesto „Jathrib“ poda. To mesto je poznej dobilo ime „Medina“. (Medinat al nabi, t. j. mesto prerokovo.); 23 let je Mohamed tuhtal in koval svojo vero, pa še le po njegovi smrti so prijatelji zbrali njegove nauke, ki jih je božja razodetja imenoval, Abu Bekr pa jih je baje v bukve spisal, in ta knjiga je „koran“ t. j. čitanje. Pisan pa je koran v krasnem arabskem jeziku, okinčan s vsemi lepotami orientalske domišlije, razdeljen v 114 poglavij, ki se zovejo „Sure“, in te so razdeljene v vrste. — Poglejmo nasledke korana za družbinsko življenje!

1. Koran dovoli „mnogoženstvo in sužnost“; v 4. suri namreč govori, ka je vsem jegovim vernikom slobodno si vzeti 1, 2, 3 ali 4 sopruge razun sužnjih, ki jih sme imeti, kolikor hoče. Mohamed sam pa kot prerok Allaha (Boga) je imel gledé soprug neomejene pravice. V 33. suri beremo: „O prerok, mi tebi dovolimo tvoje žene, katerim si juterno dal, hčeri tvojih ujev od očetove in materne strani, ktere so se s teboj izselili; dovolimo ti vsako verno ženo, ktera se ti vda, in jo ženiti hočeš. — Bog je milostljiv in smilečen, ti smeš zavreči izmed njih, ktero hočeš, in zavrženo nazaj vzeti, kakor ti dopade, krivice ne storiš.“ — Pri svoji smrti je Mohamed zapustil 9 soprug, 2 ste pred njim umrle, Chadidža in Zaynab. Vsak naj sodi, kako stoji s pravostjo naroda, koji se po navedenih mohamedovih načelih v zakonu ravna? Kako je v takih okoljnostih nasprotno spoštovanje zaročenih? Mož lahko svojo ženo spodi, ji zamore pridružiti in si nakupiti sužnjih, kolikor jegovo premoženje dovoli. Kako je mogoče pri taki zakonski zvezi otroke prav izrejati, v njih srca vtisniti prelepo otročjo ljubezen do svojih roditeljev? Soudim, to nikakor mogoče ni.

2. Po koranu je vojska Mohamedancem proti nevernikom zapovedana; naverniki pa so vsi, ki se koranovih nauk ne držijo; kristijani so jim djavri t. j. psi. V vojski smrt storiť je Allahu najbolj dopadljivo mučeništvo, vojski se odpovedati največja hudobija. Ko si je Mohamed skoraj že vsa kolena Arabov podvrgel, se je l. 630. vzdignil proti gerški carevini. Pot skoz pušavo je bila težavna, nekteri so se tudi bali redovne vojske; in tako so celó nekteri Medijani doma ostali. Vsem tem z peklenskim ognjem preti, in zapové: „Ako kteri izmed njih umerje, tako nesmeš nikdar za njega moliti, ni njegovega groba obiskati, — umrli so kot hudodelniki“. 9. sura. In dalje govori:

„Število mesencev je po božjem naravnanju 12, tako uči prava vera; 4 izmed njih so sveti, v teh ne zagrešite svojih duš; malikovavce pa pobijajte v vseh mesencih“. Iz zgodovine vemo, da so vsa tla turške zemlje v krvavi vojski pridobljena, in posebno je v sedanjih evropskih turških deželah slavjanska kri mnogo in mnogokrat curkoma tekla. Da Mohamed spoznovavce korana za vojsko navduši, je iztuhtal dvojno mogočno sredstvo. Prvo je „neogibljava osoda“ — fatum — ktere se Mohamedan trdno drži, on pravi: „ellmukadas“ — sojeno je; ako je sojeno, da to uro imaš umreti, tako je vse jedno, ali se najdeš z sabljo v roki pred sovražnikom, ali se doma valjaš na mehkih blazinah, razloček je le ta: kdor v vojski umrè, pride gotovo v raj, in kdor se vojski odpové, v peklenške muke, in to je drugi pripomoček, da se Turčin za vojsko navduši. Šesti del celega korana obsega popis pekla in raja. Vse mesene sladkosti, koje le more izumiti človečja strast, obeta Mohamed svojim privržencem v raj; pekel pa popisuje tudi tako strašno, ka še tako surovo sreč groza presune: vsi, kteri se koranove postave ne držijo, in se vojske ne vdeležijo, bodo se „v peklu z vreló vodo napajali“, „olje bo se jim v trebuhih kuhalo“, „v ogenj potisnjeni, ko jim ena koža zgori, zopet drugo dobijo, da bolje občutijo bolečine“ itd.

Prijatelji Turčinov trdijo, ka sedajni čas Mohamedanci niso več tako silni in kruti, kakor svoje dni, ko se je tresla pred njimi cela Evropa; ali videli smo lani in letos grozovitosti v Bolgariji, Bosni, Hercegovini ravno tako, kakor v tisti dobi, kedar so bili na vrhuncu svoje moči; morili so, kakor divje zveri, starčke, žene in otročiče, divjali celó proti ranjenim, kteri so jim v roke padli.

3. Ker se Mohamedanec neogibljivo drži svojega „ellmukadas“ — sojeno je, vzrokujè to dalje, ka je lenoben, malo se trudi, in za tega del so najrodovitnejše dežele puščave; ne skrbi za svoje zdravje, ne za snago, in zato so turške dežele vedno odprte raznim kužnim boleznim; in premnogokrat so po svoji nezarnosti že okuzili celo Evropo.

4. Slikarstvo in podobarstvo je po koranu prepovedano; v teh umetnijah tedaj Mohamedanec ničesar storiti nemore; da, na tisoče najkrasnejših umotvorov so Mohamedanci pridobivši si krščanske dežele za vselej vničili in pokončali. Ko so l. 1453. po hudem boju v Carigrad prilomastili, se je neštevilno ljudstva natlačilo v prekrasno cerkev, tako zvano „Aja Sofija“, ktero je Justinijan II., po rodu Slavjan, l. 538. dodelal; 7 let jo je delalo na tisoče delaleev in vse vrste umetnikov. Stala je, kakor slavni zgodovinar grof Stolberg trdi, čez 40 mil. gol. po sedajni vrednosti. Podobe, altarji in obilno cerkvene sprave, bile so iz čistega zlata ali srebra; v steno, ktera je bila iz dragega marmorja in porfirja, so bile čudovito umetno vdela ne podobe iz pozlačene in malane steklovine; tako krasna je

bila ta cerkev, da je Justinijan, ko so jo 27. dec. 538 blagoslavljali, poln radosti nekterokrat izklikol: „Salomon, jaz sem te prekosil“. V to cerkev se je ljudstvo v smrtnem strahu natlačilo, Turki vrata razbijejo, in grozno po cerkvi divjajo; vse podobe in prekrasne slike so razbili. Ko zmagovavec, Mohamed II. prijezdi, tudi on vdere naravnoč v cerkev; patrijarh z presv. Rešnjim telesom v rokah ga pričakuje misleč, da bo tako omečil silneža, kako svoje dni Leon veliki Atilo, in ga k usmiljenju ganil; ali Mohamed dirja skoz množino prestrašenega ljudstva, in patrijarha z mečem presune. Zgrudivši se patrijarh, umirajoč te pomenljive besede spregovori: „Prokleti pagan, prokletstvo bo tebe in tvoje naslednike spremljalo; čez dvakrat dve sto let na ravno denešnji den bo veliki osmanski duhoven na tem altarju umorjen, turška država bo z mestom ta den padla, in mohamedanske vere bo konec“.

5. Mohamedanci tudi niso prijatelji znanosti in vednosti. Tretji po Mohamedu „kalif“ — tako se turški car imenuje, — z imenom „Omar“, premagavši Egipt, pusti v glavnem mestu Aleksandriji velikansko knjigarno, ki je hranila učenosti celega starega sveta, sožgati, govoreč: „Ali te neštevilne knjige v sebi zadržijo, kar koran uči, tako so nepotrebne; učijo kaj druga, so škodljive“. Tisočletni trud in delo bilo je po turški nevednosti in krutosti v enem dnevu vpepeljeno. Čez 1200 let že mohamedanizem na svetu obstoji, po najnovjšem številjenju šteje sedaj 160 milijonov duš, in vendar v tem dolgem času, in tako mnogoštevilen, v nobeni umetnosti ali vednosti, ni kaj posebnega dovršil, celo nič važnega v blagor človečanstva storil; nadlog in zlega pa brez mere pripravil; opravičen je prigovor: „Kamor turški konj z kopitom vdari, tam trava več ne raste“, Balkanske dežele so tega očivistna priča. Turčin ni prijatelj svobode, pri njem sužnost vlada, celó sopruga je sužnja; kdor na koran ne priseže, ni ravenbrat, temoč pes, — žival, ki se brez greha slobodno pobija; Turčin ne mara za vednosti in umetnosti; kdo bo nam torej zameril, ka mi Slovenci svojim bratom po krvi, in vsem kristijanom, ki že na stotine let pod turško krutostjo zdihujejo, najgorkeje želimo, da jim skoraj zora boljše bodočnosti napočí?!

Smešničar 51. Nek mož sreča zdravnika, ga vstavi in nagovori, rekoč: Gospod, hudo me po udih trga; svetujte mi! Zdravnik ga pogleda, vzame listič in svinčnik v roke ter zapiše ta: „recept“: Zabliskalo se mi je v glavi, — Da uzrok' ztuhtal sem koj pravi, — Od kod da tvojih nog protin. — Od vina pride — le od vina, — Presneto huda ta mrcina, — Od vina, to je res, moj sin! — Ali pazi dobro, kak' jaz mislim: — Pokvaril si se z vinom kislim; — V prihodnjic pij le sladkih vin! —

Dr. Vinopive m. p.
predsednik vinopivnega društva.

Razne stvari.

(Zadnja številka „Slov. Gospodarja“) 50. bila je od c. k. okrajnega glavarja Seedar-ja konfiscirana. Zakaj, to nam ni znano. P. n. naročniki dobili so drugi natis den kasneje. Prihodnja štev. 52. izide zarad božičnih praznikov v petek 28. dec.

(Kamčani) so 12. dec. imeli pri c. k. glavartvu den z g. Kocmutom, bivšim učiteljem, ter v svojo začudenje morali priznati, da so temu bili od l. 1863. tedaj skozi 14 let 76 gl. 42 kr. in zopet 298 gl. 84 kr. dolžni, čeravno jim je gosp. Seidl v tem času županil in gospodaril. Prihodnjič več!

(Za uboge Črnogorce) nam je doposlal 2 fl. č. g. J. Bratanič, župnik Vitanjski, znesek odpošljemo v Kotor. Bog plati!

(Svitli cesar so darovali) 300 fl. za povečanje šole v Zrečah v konjiškem okraju.

(Spremembe v Lavantinski škofiji.) Za župnika v Stopereih je imenovan č. g. Jož. Sovič in za župnika v sv. Jungerti na Pohorji č. g. Vinc Geršak.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali in ob enem ustanovnino doplačali naslednji č. gg. Kralj 11 gl.; — Lempl 11 gl.; — Merkuš 13 gl.; — Urek 11 gl.; — Ferk Mat. 11 gl.; — Kraner 11 gl.; — Ribar 11 gl. (poprej že 50 gl.); — Brglez 1 gl. (letn.); — Naprudnik 2 gl. (letn.).

Dražbe 22. dec. Martin Črnelič v Pišecah 4676 fl. Tomaž Kramaršek v Stražah 2010 fl. Simon Petek v Šeniku 250 fl. Jakob Slavič v Ljutomeru 3000 fl. 24. dec. Jožef Ostrožnik v Račah 2191 fl. Baroninja Rast v Mariboru 36000 fl. Franc Falež 10922 fl. Janez Cafuta v Trničah, Paul Pleterski 667 fl. v Brežicah. Anton Novak 355 fl. v Šmariji. 27. dec. Jožef Kostevec v Blatnem 450 fl.

Loterijsne številke:

V Trstu 15. decembra 1877: 43, 10, 56, 87, 47.
V Lincu " " 45, 52, 19, 23, 40.
Prihodnje srečkanje: 29. decembra 1877.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 63.90 — Srebrna renta 66.95 — Zlata renta 74.85 — Akcije narodne banke 801 — Kreditne akcije 208. — 20 Napoleon 9.57 — Ces. kr. cekini 5.66 — Srebro 104.90.

Vinograd na prodaj

je v Bebrovniku, v ljutomer-ormužkih vinskih goricah; trsovega nasada je 1 oral v jako dobro obdelanem stanju, zraven je še 1 oral njive in sadunosnika in viničarija z prešo in kletjo v zemljo. Več pové Friderik Gessner v Ormužu (Friedau in Untersteiermark). 2—3

Naznanilo.

Podpisano ravnateljstvo daje vsem p. n. društvenikom vljudno na znanje, da se vplačevanje društvenine z l. 1878. prične z 1. januarjem 1878. ki se vsaki čas pri ravnateljstvenski kasi v lastnej hiši v Gradcu, Sackstrasse Nr. 18/20 kakor tudi pri vseh distriktnih poverjeništvih ali komisarijatih sprejema.

Ob enem priporočamo oddelek za zavarovanja pregibnih reči ali mobilara n. pr. raznega pohištva, živine, pridelkov, strojev, zalog vsakovrstnega blaga, kakor tudi oni oddelek za zavarovanje zreal proti škodi po ognju ali razbitju, ter vabimo k obilnej udeležbi.

Ravnateljstvo

cesarske kraljeve priv. vzajemne zavarovalnice proti ognju (wechselseitige Brandschaden Versicherungs-Anstalt)

v Gradcu.